

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1927 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 24 februari 1927 dagtecknad proposition, nr 110, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan införda förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

I sammanhang med denna proposition har utskottet till behandling förehaft *dels* viss del av motionen nr 181 i andra kammaren av herr *Laurén* m. fl., *dels ock* motionen nr 244 i samma kammare av herr *Bengtsson* i Kullen. Rörande övriga delar av förstnämnda motion kommer utskottet att denna dag avgiva särskilt utlåtande.

Herr *Laurén* och hans medmotionärer hava, såvitt nu är ifråga, hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att en revision av pensionsförsäkringslagen måtte komma till stånd och att därvid måtte tagas under övervägande bl. a., huruvida icke avgiftspension bör utgå från fyllda 67 år även om ansökan därom gjorts senare än året näst efter det, under vilket pensionsåldern uppnåtts.

Herr *Bengtsson* i Kullen har yrkat, att riksdagen måtte besluta att vidtaga sådan ändring av 9 § i pensionsförsäkringslagen, att av densamma måtte tydligt framgå, att de av anstalt, som avsåges i sagda paragraf, uppburna pensionstilläggen skulle användas till att, så långt de räckte, täcka den stadgade patientavgiften.

Beträffande grunderna för ifrågavarande lagförslag ävensom de skäl, som motionärerna åberopa till stöd för sina yrkanden, får utskottet, i den mån ej redogörelse lämnas här nedan, hänvisa till propositionen respektive motionerna.

Av propositionen framgår, att ett flertal mer eller mindre genomgripande reformförslag inom pensionsförsäkringens område för närvarande föreligga hos Kungl. Maj:t. Erinras må jämväl, att åtskilliga motioner inom samma område väckts vid innevarande riksdag.

Utskottet.

Genom förevarande proposition har Kungl. Maj:t framlagt för riksdagen förslag till vissa ändringar i nämnda lag, vilka ändringar ansetts kunna genomföras oberoende av andra reformer. Förslagen hava till huvudsakligt syfte att åstadkomma förenklingar och besparingar. De paragrafer i pensionsförsäkringslagen, i vilka ändringar sålunda föreslås, äro 6, 9, 29, 31 och 34 §§. I fråga om de föreslagna ändringarna vill utskottet anföra följande.

6 § femte stycket.

I 6 § femte stycket pensionsförsäkringslagen stadgas, att pensionsbelopp skall avrundas till närmast högre sådant tal, att dess utbetalning i föreskrivna ordning kan verkställas med ett för varje utbetalningstermin lika, å helt tiotal ören slutande belopp. I propositionen föreslås sådan ändring i detta lagrum, att pensions årsbelopp avrundas till närmast högre multipel av 1 krona 20 öre. Med denna lagändring, varom förslag framställt av pensionsstyrelsen, skulle vinnas vissa förenklingar med därav följande besparingar i administrationskostnader. Genom lagändringen rådes jämväl bot på den oegentlighet, som för närvarande förefinnes därutinnan, att pensionstagarna erhålla högre sammanlagd pension i de fall, då utbetalningarna ske så ofta som varje månad, än i de fall, då utbetalningarna ske i ett färre antal terminer.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna lagändringen. Den ökning av pensionskostnaden, som ändringen medför, blir, enligt vad som framgår av propositionen, i vad statsverket angår, ej större än att den kan hållas inom ramen för de beräknade kostnaderna.

9 § fjärde stycket.

Enligt 9 § fjärde stycket i pensionsförsäkringslagen äger för tid, under vilken pensionstagare är intagen å allmän fattigvårds- eller sjukvårdsanstalt eller annan allmän anstalt, anstalten uppbära honom tillkommande pensionstillägg samt därav tillgodogöra sig *kostnaderna för vården*. Jämlikt 33 § i samma lag gäller detsamma beträffande där omförmält understöd.

Enligt 7 § i såväl kungörelsen den 8 oktober 1915 (nr 391) angående understöd av statsmedel åt anstalter för obildbara sinnesslöa som ock kungörelsen av samma dag (nr 392) angående understöd av statsmedel åt anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, och åt epileptikeranstalter fick den årliga avgift, med vilken föräldrar eller enskilda målsmän hade att bidraga till vård och underhåll för å dylika anstalter intagna personer, för mindre bemedlade ej överstiga 50 kronor, och enligt 8 § i samma kungörelser skulle, om å dylik anstalt intagen person enligt omförmälda lag tillerkänts pensionstillägg eller understöd, vilket anstalten enligt 9 § samma lag ägde uppbära, till anstalten utgående statsunderstöd minskas med ett belopp, motsvarande vad enligt nämnda lag å staten belöpte av kostnaden för ifrågavarande pensionstillägg eller understöd, eller, där statsunderstödet till beloppet ej översteg statens andel av berörda kostnad, icke till någon del utgå.

Berörda kungörelser hava sedermera upphävts och ersatts av två kungörelser av den 24 oktober 1919 (nr 658 och 659). Dessa senare kungörelser sakna bestämmelser, motsvarande berörda, i 7 § i 1915 års kungörelser intagna. Däremot innehålla 1919 års kungörelser i 7 § samma stadganden, som, på sätt förut angivits, funnos i 8 § i 1915 års kungörelser. I 7 § av förstnämnda kungörelse den 24 oktober 1919 (nr 658) har sedermera ändring vidtagits, dock icke i vad nu är i fråga.

I § 3 i kungörelsen den 9 juli 1920 (nr 607) angående statsbidrag till driftkostnaderna vid i lagen om fattigvården den 14 juni 1918 avsedda arbetshem har ett stadgande intagits, liknande det som finnes i 7 § i 1919 års nyssnämnda kungörelser. Å andra sidan har i § 6 mom. 1 sista stycket av reglementet för statens uppfostringsanstalter för sinnesslöa av den 9 november 1922 (nr 525) stadgats, att, därest sådan anstalt på grund av 9 § pensionsförsäkringslagen uppbure pensionstillägg eller understöd för elev, vad sålunda uppbures skulle avräknas å vårdavgiften.

Enligt 40—42 §§ i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården äger slutligen fattigvårdssamhälle av vederbörande landsting utfå gottgörelse, helt eller delvis, för dagavgift och annan vårdkostnad, som samhället på grund av 1 § samma lag erlagt för fattig person å vissa allmänna eller enskilda anstalter. Jämlikt 52 och 59 §§ fattigvårdslagen enligt dessa lagrums lydelse jämlikt lagen den 11 juni 1926 (nr 202) skall, innan sådan gottgörelse sökes, genom förhör utredas, bland annat, huruvida för den vårdade sökts eller erhållits pension eller understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring, och vid ansökningen om gottgörelse skall fogas avskrift av protokoll över förhöret.

I tillämpningen har bestämmelsen i 9 § fjärde stycket pensionsförsäkringslagen, åtminstone vad gäller andra anstalter än allmänna fattigvårdsanstalter, vållat vissa svårigheter och olägenheter, och olika förslag hava väckts för att få dessa avhjälpta.

Pensionsstyrelsen har i fråga om nämnda lagbestämmelse framfört ett ändringsförslag, som ligger till grund för det i propositionen innefattade förslaget och i huvudsak innebär följande. Erlägges avgift för en pensionstagares vård å anstalt, den må vara allmän eller enskild, skall den, som betalar avgiften — vare sig det är fattigvårdssamhälle, kommun, den vårdade själv eller hans anhöriga — också äga uppbära icke blott pensionstillägget utan även avgiftspensionen. Fattigvårdssamhälle, som erlägger vårdavgiften och sålunda skall få uppbära pensionen, skall äga av densamma tillgodogöra sig utgiven dagavgift och annan vårdkostnad. Är pensionstagaren intagen å fattigvårdssamhälle tillhörig anstalt, äger fattigvårdssamhället liksom i nyss avsedda fall uppbära pensionen samt därav tillgodogöra sig kostnaderna för vården eller försörjningen. Åtnjuter pensionstagaren kostnadsfri vård å staten tillhörig anstalt — exempelvis om han är sinnessjuk till brott förvunnen person, eller straffånge, som under strafftiden blivit sinnessjuk — skall under tiden *pensionstillägg* ej utgå, dock att hans anhöriga kunna berättigas uppbära det samma, om de för sitt uppehälle äro beroende av honom.

De ändringar, pensionsstyrelsen sålunda föreslagit, hava synts departementschefen vara ägnade att medföra avsevärda förenklingar i administrativt hänseende och ej obetydlig arbetsbesparing. Departementschefen har emellertid funnit vissa kompletteringar av förslaget nödvändiga. Sålunda har ansetts erforderligt att uppställa bestämmelse om viss rätt för kommun att i fråga om understöds- eller pensionsberättigad, som omhändertagits av barnavårdsnämnd, uppbära vederbörandes understöd eller pension.

Fråga om de ekonomiska verkningarna för statsverket av den föreslagna lagändringen har departementschefen vidare anfört följande. Därest staten skulle i en eller annan form hålla inne sin andel i pensionstillägg och understöd i alla fall, då pensionstagare vårdades å statsanstalt, skulle uppenbarligen de direkta utgifterna för dessa anstalter i hög grad minskas. Då emellertid vinsten för staten skulle motsvaras av en nära nog lika stor kostnadsökning för landsting och primärkommuner, har departementschefen ansett sig icke kunna förorda ett dylikt system, utan har intagit den ståndpunkten, att vid beviljande av statsbidrag till kommunala eller enskilda anstalter avdrag ej skall göras för statens andel i pensionstilläggen. Vidare har anförts följande. Ett genomförande av den föreslagna lagändringen skulle icke komma att medföra ökning av statens redan beräknade kostnader för hospitalsvården. För budgetåret 1925—1926 hade på grund av ovanberörda stadgande i 7 § i kungörelserna den 24 oktober 1919 statsbidrag till i dessa kungörelser omförmälda sinnesslö- och epileptikeranstalter minskats med tillhopa 47,553 kronor 63 öre och i anledning av stadgandet i § 3 i berörda kungörelse den 9 juli 1920 hade statsbidraget till däri omförmälda arbetshem minskats med 360 kronor 21 öre. Vidare hade enligt inhämtad uppgift institutet för blinda vid Tomtebodas under samma budgetår uppburit pensioner för där intagna elever med ett belopp av sammanlagt 13,122 kronor 10 öre, vilka medel uppdebiterats som inkomst för institutet. Därigenom hade statens kostnader för detsamma minskats med motsvarande belopp. För vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte uppgick inkomsten av pensionstilläggen för samma tid till omkring 1,000 kronor. Det vore sålunda här icke fråga om särskilt betydande belopp, och vad sinnesslö- och epileptikeranstalterna beträffade hade vid äskande för budgetåret 1927—1928 av statsbidrag till dem hänsyn i viss mån tagits till ett eventuellt upphävande av berörda stadgande i 7 § i 1919 års kungörelser. Någon ändring beträffande de för dessa ändamål äskade anslagen för nästa budgetår föranleddes alltså icke av ett bifall till förslaget, så mycket mindre som ifrågavarande bidrag utbetalades halvårsvis i efterskott, i följd varav förslagets genomförande endast med ett halvårsbelopp komme att inverka på anslagen. Därest lagändring komme till stånd i det nu behandlade ämnet, förfölle förutsättningen för den förut berörda bestämmelsen i grunderna för beviljande av bidrag från nu omförmälda anslag, att avdrag skulle göras för pensionstillägg. Vid sådant förhållande vore det icke erforderligt att särskilt begära riksdagens medgi-

vande till en ändring i dessa grunder i enlighet med vad som anförts. Därest riksdagen lämnade denna uppfattning utan erinran, skulle det kunna ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de formella jämkningar, som bleve erforderliga i ifrågavarande kungörelser. Motsvarande gällde beträffande förenämnda kungörelse den 9 juli 1920 (nr 607) och reglementet den 9 november 1922 (nr 525). Beträffande anstalten för blindade med komplicerat lyte ägde vad nyss anförts motsvarande tillämpning. Icke heller därutinnan behöfde alltså förslaget föranleda anslagshöjning för nästa budgetår. I fråga om blindinstitutet vid Tomtebodavore det icke uteslutet, att den av lagändringen föranledda inkomstminskningen kunde leda till att anslagen för nästa budgetår bleve otillräckliga. Bristen skulle kunna tillfälligt fyllas medelst institutets fonder, varefter frågan om dess definitiva täckande kunde föreläggas 1928 års riksdag.

Utskottet har funnit de föreslagna bestämmelserna väl avvägda. Såsom departementschefen erinrat torde vid genomförande av de föreslagna ändringarna de svårigheter, som nu förefinnas för andra allmänna anstalter än fattigvårdsanstalter att hålla reda på vilka av deras skyddslingar åtnjuta pensionstillägg eller understöd från pensionsförsäkringen och dessa förmåners storlek, komma att försvinna och anstalternas bokföring förenklas. För pensionsstyrelsen komme att inbesparas allt arbete med att till dessa anstalter lämna uppgifter om pensionstagare och storleken av deras pensioner. Nu rådande tvekan i vad mån anstalterna finge tillgodogöra sig pensionerna skulle även upphöra, och den, som erlade vårdavgiften, finge såsom sig bör räkna pensionen sig till godo. Jämväl för kommunerna och landstingen torde förslagets genomförande leda till avsevärda förmåner. Genom att pensionerna ingå direkt till kommunernas kassa i stället för till anstalterna blir bokföringen förenklad. Detta blir även fallet beträffande förfarandet, då ersättning enligt fattigvårdslagen skall sökas av annat fattigvårdssamhälle eller av landsting. Ett bifall till propositionen i förevarande del innebär ett beaktande av de av herr Bengtsson i Kullen i motionen II: 244 framförda synpunkterna.

I propositionen föreslås jämväl en annan ändring i förevarande stycke av 9 §. Denna ändring sammanhänger med det förslag till vissa ändringar i fattigvårdslagen, som förelagts riksdagen genom propositionen nr 111. Bland de ändringar, som ifrågasatts i sistnämnda proposition, är bl. a. den, att landstingens skyldighet att bidraga till fattigvårdssamhälleternas kostnader för vård åt sinnessjuka skulle utsträckas att gälla även i vissa fall, då vård å sinnessjukanstalt icke äger rum, nämligen dels då den sjuke förklarats berättigad till inträde på någon statens sinnessjukanstalt men på grund av platsbrist ännu ej blivit intagen å sådan anstalt, dels då någon, som varit intagen å en statens sinnessjukanstalt, utan att vara utskriven såsom tillfrisknad, permittteras därifrån för att lämna plats åt någon mera vårdbehövande. Förslaget går ut på att i dessa fall landstinget skall lämna ersättning för vården med belopp, i princip motsvarande den billigaste legosängsavgiften å

statshospitalen, dock endast under förutsättning att tillfredsställande vård hos enskild beredes den sjuke. Utgångspunkten för ett dylikt stadgande har ansetts vara, att kommunerna icke böra betungas därigenom att staten icke är i stånd att bereda vårdplats åt alla vårdbehövande, samt att man skall kunna med större framgång än nu genomföra en gallring, så att de mest vårdbehövande komma i åtnjutande av anstaltsvård.

Samma skäl som i det föregående anförts för att fattigvårdssamhällena böra äga uppbära pension och understöd, då de bekosta vård å anstalt, har synts departementschefen gälla för här avsedda fall. Utvidgningen av landstingens bidragsskyldighet skulle alltså motsvaras av rätt för fattigvårdssamhällena att uppbära pension och understöd. I förslaget till ändringar i fattigvårdslagen har i överensstämmelse härmed intagits bestämmelse av innebörd, att landstinget skall utgiva ersättning med omfördälda legosängsavgift, *minskad* med pension eller understöd; det blir alltså jämväl i detta fall landstingen, som få tillgodonjuta pensionerna. I enlighet härmed har departementschefen ansett bestämmelse av angiven innebörd böra införas i 9 § pensionsförsäkringslagen.

Ovanberörda ändring i fattigvårdslagen har, såvitt angår exspektanterna, numera tillstyrkts av sammansatt stats- och andra lagutskott i dess utlåtande nr 2. Reservation har anförts med yrkande om bifall till propositionen i dess helhet.

Oberoende av huruvida det sammansatta utskottets förslag eller det i propositionen innefattade mera omfattande förslaget vinner riksdagens bifall, torde den föreslagna ändringen i 9 § pensionsförsäkringslagen böra genomföras.

9 § andra och femte styckena.

I samband med nyss behandlade förslag till ändringar i 9 § pensionsförsäkringslagen har i propositionen, i enlighet med hemställan av statens besparingskommitté i dess den 19 februari 1925 avgivna betänkande med utredning och förslag angående socialförsäkringens organisation, jämväl föreslagits upphävande av andra och femte styckena i paragrafen.

9 § första stycket pensionsförsäkringslagen stadgar, att i vissa där uppräknade fall — undandöljande av inkomst, försumlighet vid avgiftsbetalning, dryckenskap m. m. — pensionstillägg icke alls må beviljas eller undantagsvis beviljas med minskat belopp eller, om det redan beviljats, indragas eller ned sättas. Enligt andra stycket i samma paragraf skall, där pensionstagare för sin försörjning anlitar allmänna fattigvården, pensionstillägg eller del därav, som på grund av bestämmelserna i första stycket icke utgår till pensions tagaren, för tid, under vilken fattigvård till honom utgår, tillfalla den kommun, till vilken han hör i fattigvårdshänseende, dock icke i vidare mån än som erfordras till täckande av kostnaderna för den lämnade fattigvården.

I 9 § femte stycket pensionsförsäkringslagen stadgas, att, där pensionstagare, för vilken kommun på grund av bestämmelserna i 14 och 15 §§ i lagen inbetalat grundavgift, för sin försörjning anlitar allmänna fattigvården, den kommun, till vilken han i fattigvårdshänseende hör, äger att för tid, under

vilken fattigvården utgår, uppbära det belopp, som enligt de i 6 § första stycket angivna grunder motsvarar vad av kommunen sålunda inbetalats, dock icke i vidare mån än som erfordras till täckande av kostnaderna för den lämnade fattigvården.

Av en vid propositionen fogad, inom pensionsstyrelsen utarbetad tablå framgår, att hittills endast åtta kommuner, nämligen Stockholm, Göteborg, Holm (Älvsborgs län), Motala, Oskarshamn, Solna, Sundbyberg och Södertälje, framställt anspråk på grund av stadgandet i andra stycket och allenast tre kommuner, nämligen Motala, Sundbyberg och Södertälje, på grund av stadgandet i femte stycket. De belopp, som utbetalats jämlikt andra stycket, utgöra tillhoppa 47,998 kronor 96 öre och de, som utbetalats jämlikt femte stycket tillhoppa 132 kronor 18 öre. Beträffande tillämpningen av andra stycket är vidare att märka, att Stockholms och Göteborgs kommuner själva fått bestrida $\frac{1}{4}$ och de sex övriga $\frac{1}{8}$ av de utanordnade beloppen, vadan dessa, betraktade såsom verklig inkomst för kommunerna, rätteligen böra minskas till sammanlagt 36,304 kronor 36 öre.

I fråga om 9 § andra stycket har besparingskommittén anfört bland annat, att det enligt kommitténs mening knappast föreläge något verkligt skäl att låta kommunen erhålla det pensionstillägg eller del därav, som en fattigvårdsunderstödd gått förlustig, därför att han icke uppfyllt pensionsförsäkringslagens s. k. värdighetsbestämmelser. Och stadgandets existensberättigande försvunne enligt kommitténs mening alldeles, när man jämförde de förhållandevis obetydliga beloppen med det tidsödande och besvärliga arbete, som vore förenat med deras utanordnande. För att undvika det enligt kommitténs uppfattning skäligen meningslösa arbete, som vore förenat med tillämpningen av berörda stadgande, ansåge kommittén fullgiltiga skäl föreligga att helt upphäva detta lagrum.

I fråga om femte stycket har kommittén funnit, att en tillämpning i större utsträckning av detta lagrum skulle förorsaka en arbetsbörda, som icke stode i rimlig proportion till de obetydliga belopp, det här kunde vara fråga om. Med hänsyn till de betydande avgiftsbelopp, som vissa kommuner måst erlagga för personer, som underlåtit att inom föreskriven tid betala sina grundavgifter, vore det enligt kommitténs uppfattning möjligt, att anspråk på lagrummets tillämpning kunde framkomma i ganska stor utsträckning. Betydelsen i ekonomiskt hänseende för kommunerna av berörda stadgande torde vara synnerligen ringa, men däremot borde ett upphävande av stadgandet kunna medföra en ej föraktlig arbetsbesparing.

Pensionsstyrelsen har i sitt över vissa delar av kommittébetänkandet angivna utlåtande tillstyrkt förslaget om upphävande av andra och femte styckena i berörda paragraf.

Även departementschefen har funnit fullgoda skäl hava förebragts för upphävande av berörda två stycken.

Utskottet anser sig icke nu böra biträda förslaget om upphävande av andra och femte styckena i 9 §. Utskottet beaktar visserligen de skäl, som av besparingskommittén anförts till stöd för bestämmelsernas upphävande, men vill däremot erinra, att, även om betydelsen av berörda stadganden

för närvarande torde vara relativt ringa för kommunerna, förhållandet sannolikt blir annorlunda i framtiden. För övrigt synas dessa stadganden hittills vunnit en så obetydlig tillämpning, att något verkligt behov ur arbets-synpunkt av deras upphävande näppeligen kan sägas föreligga. Frågan torde emellertid lämpligen kunna upptagas till omprövning i samband med en blivande allmän revision av pensionsförsäkringen. Dock vill utskottet såsom sin mening uttala, att det synes vara förenligt med rättvisa och billighet, att kommunerna erhålla dem på grund av ifrågavarande stadganden tillkommande belopp, i den mån så erfordras till täckande av lämnad fattigvård. Utskottet får därför föreslå, att berörda bestämmelser icke nu uteslutas ur lagen.

29 §.

Enligt 29 § andra stycket pensionsförsäkringslagen skall ansökning rörande pension avfattas enligt fastställt formulär och innehålla nödiga upplysningar för utredande av sökandens pensionsrätt jämte en av honom under-tecknad, på heder och samvete avgiven förklaring, att de lämnade upplysningarna äro med sanningen överensstämmande. Ar sökanden ur stånd att själv avgiva sådan förklaring, skall riktigheten av upplysningarna intygas av två trovärdiga, med sökandens förhållanden förtroga personer.

I propositionen föreslås viss omredigering av berörda lagrum för vin-nande av enklare formulär till ansökan om enbart avgiftspension vid upp-nådd ålder av 67 år. I dylikt fall anses nämligen tillfyllest, att prästbevis åberopas. Sådan förklaring av sökanden eller intyg av två trovärdiga per-soner, som omnämnes i lagrummet, torde i dylikt fall vara obehövlig.

Utskottet har icke haft något att erinra mot den föreslagna lagändringen.

31 §.

Enligt 31 § första stycket andra punkten pensionsförsäkringslagen utgår ej pension för tiden före januari månad året näst före det, då pensionen söktes, ändå att rätten visas hava tidigare förvärvats.

I propositionen föreslås viss omarbetning av de ifrågavarande bestäm-melserna om rätt till retroaktiv pension.

Vad angår *pensionstillägg* har i propositionen, i överensstämmelse med framställning från statens besparingskommitté i dess förberörda, den 19 februari 1925 avgivna betänkande, ifrågasatts, att sådant tillägg icke skall utgå för längre tid tillbaka än högst 6 månader före ansökningsmånaden. Departementschefen har vid framläggande av detta förslag betonat, att denna begränsning av tidsfristen icke borde medföra ändring i nu gäl-lande praxis att låta pensionerna i regel utgå först från och med ansök-ningsmånaden.

I fråga om *avgiftspension på grund av invaliditet före fyllda 67 år* har i propositionen på hemställan av pensionsstyrelsen föreslagits samma reg-ler, som i fråga om pensionstillägget. Departementschefen har visserligen på denna punkt uttryckt viss tveksamhet men har dock på grund av de administrativa olägenheter, som eljest skulle uppstå, ansett sig böra bi-träda styrelsens förslag.

Vidkommande slutligen *avgiftspension på grund av uppnådd ålder av 67 år* innehåller propositionen det förslag, att sådan pension skall utgå utan annan tidsbegränsning än den, som föranledes av allmänna lagens bestämmelser om tioårig preskription.

Utskottet har funnit de föreslagna bestämmelserna väl avvägda. Genom bifall till propositionen i nu förevarande del bliva ovanberörda av herr Laurén i motionen II: 181 framförda synpunkter beaktade. Departementschefens uttalande, att begränsningen av tidsfristen i fråga om pensions-tillägg icke bör medföra ändring i nu gällande praxis att låta pensionerna i regel utgå först från och med ansökningsmånaden torde innebära, att, oavsett nämnda begränsning, i de fall, då av handlingarna i pensions-ärendet icke med sannolikhet framgår, att sökanden varit invalid viss tid innan pension sökes, ansökningsmånaden skall bestämmas såsom den tidpunkt, från vilken pension skall utgå.

34 §.

I denna paragraf föreslås vissa ändringar i fråga om den på frivilliga avgifter grundade pensionsförsäkringen. I propositionen har framhållits, hurusom såväl den enskilda försäkringen som grupp-försäkringen, trots de förmåner dessa försäkringsformer hava att erbjuda, hittills icke i nämnvärd mån tagits i anspråk. Såsom anledning härtill har uppgivits i fråga om den enskilda försäkringen att den för densamma fastställda pensionsåldern, 67 år, ansetts för hög, samt i fråga om grupp-försäkringen att denna saknade tillräcklig smidighet och vore bunden vid väl tunga former. För att göra den frivilliga pensionsförsäkringen mera tilltalande föreslås i propositionen, att skillnaden mellan enskild försäkring och grupp-försäkring skall upphävas och att pensionsåldern skall göras valfri mellan lägst viss ålder, som det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, och högst 70 år, ävensom att pensionsstyrelsen skulle tillerkännas rätt att meddela icke blott såsom nu ålders- och invaliditetsförsäkring utan även ren ålders-pensionering. Departementschefen har vid framläggande av detta förslag meddelat, att han funnit det lämpligt att i samband med den ifrågasatta omläggningen av den frivilliga försäkringen höja den räntefot, som lägges till grund för densamma, från nuvarande 4 % till 4,3 %, varigenom den skulle komma i jämnhöjd med den räntefot, som tillämpas inom den obligatoriska pensionsförsäkringen. På Kungl. Maj:t skulle ankomma att framdeles meddela de närmare bestämmelser, som skulle bliva erforderliga för genomförande av den ifrågasatta ändringen av 34 § pensionsförsäkringslagen.

Utskottet har funnit det ifrågavarande ändringsförslaget ändamålsenligt och ägnat att bidra till en önskvärd ökning av användningen av den frivilliga pensionsförsäkringen. Utskottet vill emellertid uttala, att utskottet förutsätter, att den frivilliga pensionsförsäkringen även i framtiden så anordnas, att den kommer att tjäna samma sociala syfte som hittills.

I detta sammanhang tillåter sig utskottet ifrågasätta, huruvida icke åtgärder lämpligen böra vidtagas för att bland allmänheten sprida ökad kännedom om här ifrågavarande försäkringsform.

Ikraftträdelsebestämmelserna.

Mot de föreslagna bestämmelserna om lagens ikraftträdande har utskottet i sak icke haft något att erinra. Utskottets förslag beträffande 9 § föranleder emellertid en viss formell omredigering.

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g**om ändring i vissa delar av lagen den 30 juni 1913 (nr 120)
om allmän pensionsförsäkring.**

Härigenom förordnas, att 6, 9, 29, 31 och 34 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skola, 6 § i dess lydelse enligt lagen den 13 oktober 1921, 9 § i dess lydelse enligt lagen den 11 september 1914, 29 och 31 §§ i deras lydelse enligt lagen den 28 juni 1918 samt 34 § i dess lydelse enligt lagen den 14 juni 1917, i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

Å erlagda — — — avgiften påförts.

Därjämte utgår — — — 400 kronor.

Pensionstillägget utgör — — — 50 kronor.

För pensionsberättigad — — — äkta makar.

Pensions årsbelopp avrundas till närmast högre öretal, som är jämnt delbart med 120. Utgöres beloppet av dels pension enligt första stycket i denna paragraf och dels pensionstillägg, skall avrundningen verkställas å pensionstillägget.

9 §.

I fråga — — — minskat belopp.

9 §.

I fråga — — — minskat belopp.

*Pensionstillägg eller del — — —
lämnade fattigvården.*

Pensionstillägg utgår ej för tid, under vilken pensionsberättigad å staten tillhörig anstalt åtnjuter kostnadsfri vård på statens bekostnad eller undergår frihetsstraff, som ej understiger en månad, eller är intagen å tvångsarbetsanstalt. Har den pen-

Pensionstillägg utgår ej för tid, under vilken pensionsberättigad å staten tillhörig anstalt åtnjuter kostnadsfri vård på statens bekostnad eller undergår frihetsstraff, som ej understiger en månad, eller är intagen å tvångsarbetsanstalt. Har den pen-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

sionsberättigade anhöriga, vilka för sitt uppehälle äro beroende av honom, må dem medgivas rätt att under tiden uppbära pensionstillägget.

För tid, under vilken pensionsstagare är intagen å fattigvårdssamhälle tillhörig anstalt eller mot avgift, som av fattigvårdssamhälle erlägges, åtnjuter vård eller försörjning å annan anstalt, äger fattigvårdssamhället uppbära honom tillkommande pension samt därav tillgodogöra sig i förra fallet kostnaderna för vården eller försörjningen och i senare fallet utgifven dagavgift och annan vårdkostnad. Lag samma vare, då fattigvårdssamhälle haft kostnader för vård av pensionstagare under sådana omständigheter, att samhället är berättigat till ersättning jämlikt 40 § 3 mom. i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården. Vad sålunda stadgats om fattigvårdssamhälles rätt att uppbära pension skall äga motsvarande tillämpning å kommun, såvitt angår pension, tillkommande pensionstagare, som jämlikt lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård omhändertagits av barnavårdsnämnd. Storleken av det belopp, fattigvårdssamhälle eller kommun enligt vad ovan sägs skall äga tillgodogöra sig, skall bestämmas i enlighet med de i 51 § i lagen om fattigvården angivna grunder.

(Utskottets förslag.)

sionsberättigade anhöriga, vilka för sitt uppehälle äro beroende av honom, må dem medgivas rätt att under tiden uppbära pensionstillägget.

För tid, under vilken pensionsstagare är intagen å fattigvårdssamhälle tillhörig anstalt eller mot avgift, som av fattigvårdssamhälle erlägges, åtnjuter vård eller försörjning å annan anstalt, äger fattigvårdssamhället uppbära honom tillkommande pension samt därav tillgodogöra sig i förra fallet kostnaderna för vården eller försörjningen och i senare fallet utgifven dagavgift och annan vårdkostnad. Lag samma vare, då fattigvårdssamhälle haft kostnader för vård av pensionstagare under sådana omständigheter, att samhället är berättigat till ersättning jämlikt 40 § 3 mom. i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården. Vad sålunda stadgats om fattigvårdssamhälles rätt att uppbära pension skall äga motsvarande tillämpning å kommun, såvitt angår pension, tillkommande pensionstagare, som jämlikt lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård omhändertagits av barnavårdsnämnd. Storleken av det belopp, fattigvårdssamhälle eller kommun enligt vad ovan sägs skall äga tillgodogöra sig, skall bestämmas i enlighet med de i 51 § i lagen om fattigvården angivna grunder.

Där pensionstagare — — — lämnade fattigvården.

29 §.

Ansökning rörande — — — blivit mantalsskriven.

Ansökningen, som avfattas enligt fastställt formulär, skall innehålla nödiga upplysningar för utredande av sökandens pensionsrätt. Avser ansökningen pension på grund av varaktig oförmåga till arbete, skall ansökningen

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

därjämte innehålla en av sökanden på heder och samvete avgiven förklaring, att de lämnade upplysningarna äro med sanningen överensstämmande. Är sökanden ur stånd att själv avgiva sådan förklaring, skall riktigheten av upplysningarna intygas av två trovärdiga, med sökandens förhållanden förtrogna personer.

Vid ansökningen — — — fastställt formulär.

31 §.

Pension utgår från och med den månad, varunder rätt till pension in-trätt, vilket, där ej rätten visas hava tidigare varit för handen, anses hava skett vid den tid, då pensionen söktes, till och med den månad, varunder pensionstagaren avlidit eller pensionens indragning beslutats. Pension, som beviljas på grund av varaktig oförmåga till arbete, utgår dock ej för längre tid tillbaka än sex månader före den månad, under vilken pensionen söktes, ändå att rätten visas hava tidigare förvärvats.

Lag samma — — — av pension.

Finnes grundad — — — skall utbetalas.

34 §.

Envar svensk man eller kvinna må genom erläggande av frivilliga avgifter försäkras till erhållande av pension att utgå vid varaktig oförmåga till arbete, dock icke före fyllda femton år, och, oberoende av arbetsoförmåga, från fyllda sjuttio år eller tidigare, när helst den försäkrade efter uppnåendet av viss, på sätt nedan sägs bestämd ålder förklarar sig vilja komma i åtnjutande av pension. Försäkring må ock avse allenast pension att utgå från sålunda vald pensionsålder.

Den ålder före fyllda sjuttio år, från vilken försäkrad må äga rätt upp-bära pension, beloppet av de avgifter, som för envar försäkrad högst må erläggas, samt de försäkringstekniska grunderna för pensions bestämmande fastställas av Konungen, vilken därjämte meddelar de föreskrifter, som rörande försäkring med återbetalning av erlagda avgifter och i fråga om försäkringens anordnande i övrigt erfordras. I den mån omständigheterna därtill föranleda, äger Konungen jämväl föreskriva, att visst förvaltnings-bidrag skall utgå av det belopp, varmed de för en person under ett år erlagda frivilliga avgifter sammanlagt överstiga 30 kronor.

Det mot — — — en åttondel.

De frivilliga — — — omförmälda fonden.

Beträffande avgifter — — — och fond.

Denna lag träder i kraft, i fråga om 6, 9 och 29 §§ den 1 juli 1927 samt i fråga om 31 och 34 §§ den 1 januari 1928.

Denna lag träder i kraft, i fråga om 6, 9 och 29 §§ den 1 juli 1927 samt i fråga om 31 och 34 §§ den 1 januari 1928.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Härvid skall iakttagas,
att avrundning av pensionsbelopp
i enlighet med vad i denna lag sägs
skall tillämpas jämväl beträffande
pensionsbelopp, som belöper å tid
före den 1 juli 1927, såvida pen-
sionsbrevet utfärdas efter nämnda
dag,

att vad i 9 § tredje stycket sägs
för det fall att sådana omständigheter
föreligga, som avses i 40 § 3 mom.
i lagen om fattigvården, skall lända
till efter rättelse först från och med
den 1 januari 1928, samt

att 31 § skall beträffande pension,
som sökts före början av år 1928,
även därefter gälla i sin äldre lydelse.

Härvid skall iakttagas,
att avrundning av pensionsbelopp
i enlighet med vad i denna lag sägs
skall tillämpas jämväl beträffande
pensionsbelopp, som belöper å tid
före den 1 juli 1927, såvida pen-
sionsbrevet utfärdas efter nämnda
dag,

att vad i 9 § fjärde stycket sägs
för det fall att sådana omständigheter
föreligga, som avses i 40 § 3 mom.
i lagen om fattigvården, skall lända
till efter rättelse först från och med
den 1 januari 1928, samt

att 31 § skall beträffande pension,
som sökts före början av år 1928,
även därefter gälla i sin äldre lydelse.

B) att motionerna nr 181 och 244 i andra kammaren
— motionen nr 181 i vad den hänför sig till det i pro-
positionen innefattade lagförslaget — måtte anses besva-
rade genom vad utskottet ovan under A) hemställt.

Stockholm den 7 maj 1927.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, von Sydow**), *von Stockenström,*
greve Spens, Thorberg*), *Berglund**), *Sundberg**) och *Åkerberg**).

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Hage, Magnusson* i Skövde*),
Ödström, Johanson i Hallagården, *Holmström* i Stockholm, *Ros* och *Olovson* i
Västerås*).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Thorberg, Berglund, Hage* och *Holmström* i Stockholm, vilka ansett,
att utskottet även bort hava tillstyrkt bifall till Kungl. Maj:ts proposition i
fråga om andra och femte styckena av 9 § i gällande lag.